

Cancer pancreatis

Jon-Helge Angelsen

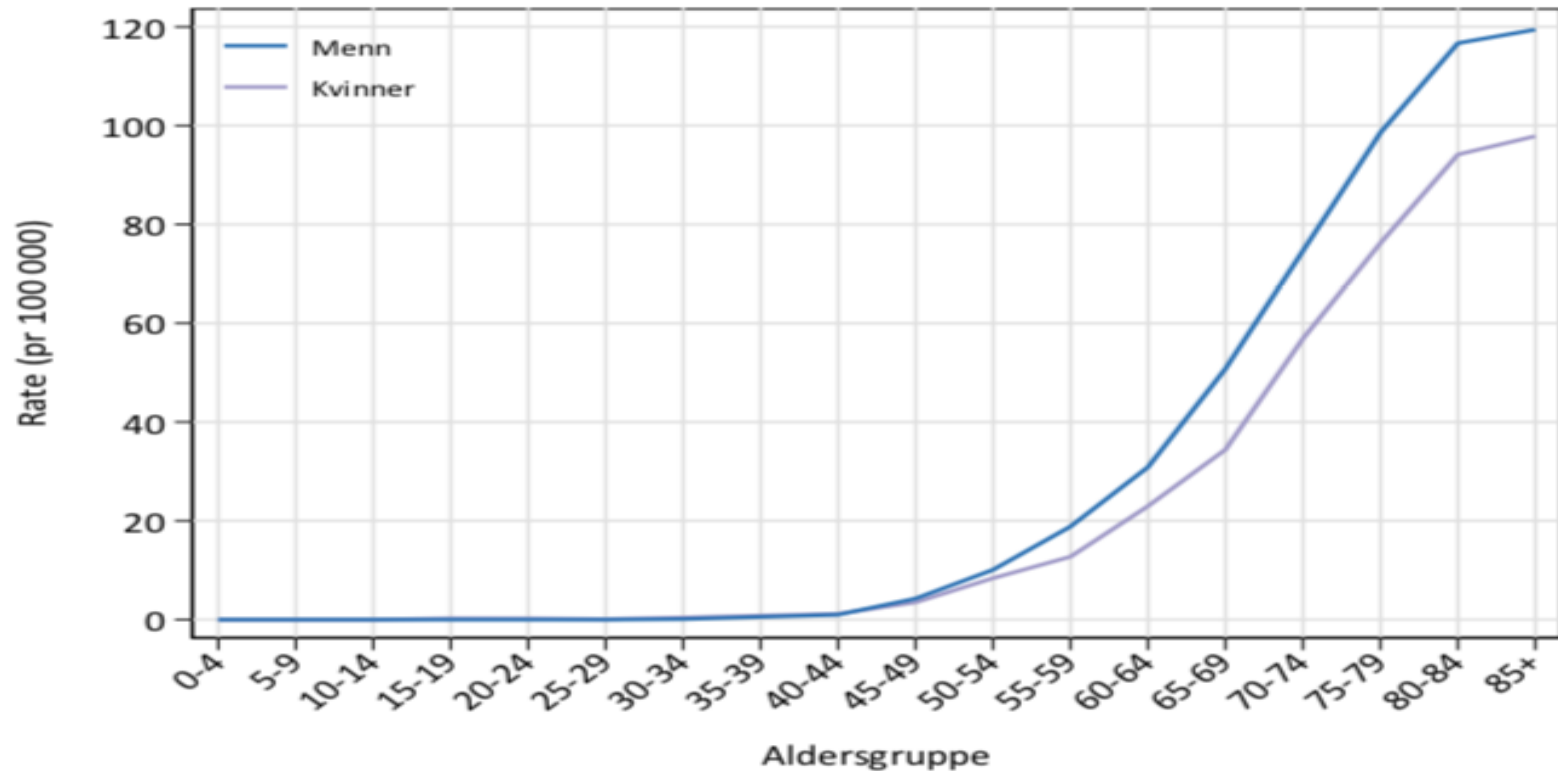
Overlege | Gastrokirurgis avdeling | Haukeland Universitetssykehus

1. Amanuensis | Institutt for klinisk medisin (K1) | Universitetet i Bergen

Epidemiologi pancreascancer

- Fjerde vanligste cancerrelaterte dødsårsak globalt
- Insidens Norge: 16:100 000
 - Ca 800 nye krefttilfeller årlig
- Reseksjonsrate: Ca 15-20 %
 - Relativ 5-års overlevelse 5 %
- Median OS: 6 mnd (hele kohorten)

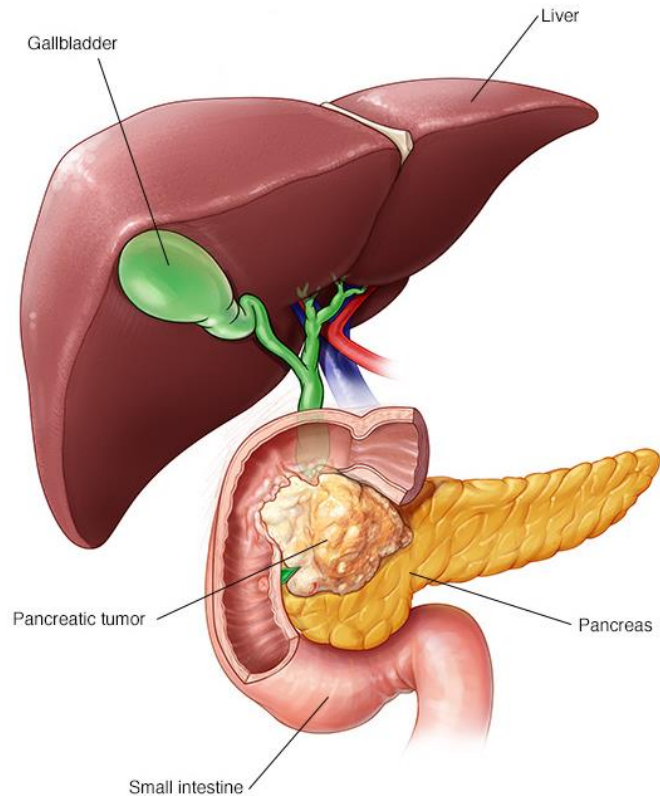
Insidens pancreascancer

Samlet insidens: 14/100.000

3.2: Insidensrater fordelt på 5-års aldersgrupper og kjønn.

Maligne svulster i pancreas

1. Primære svulster

- Eksokrine (ductalt og acinært)
- Endokrine

2. Periapullære svulster

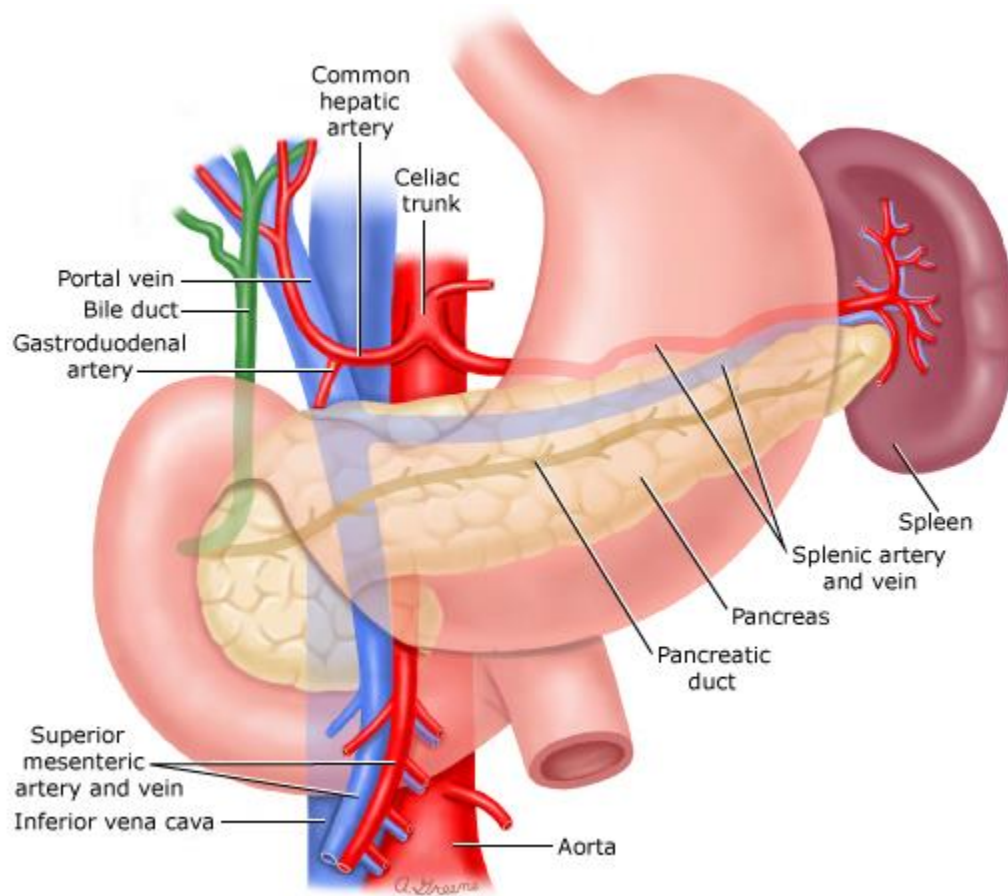
- Cholangiocarcinomer
- Papilla Vateri
- Duodenalcancer

3. Metastaser

- Eks fra nyre, mamma, lunge

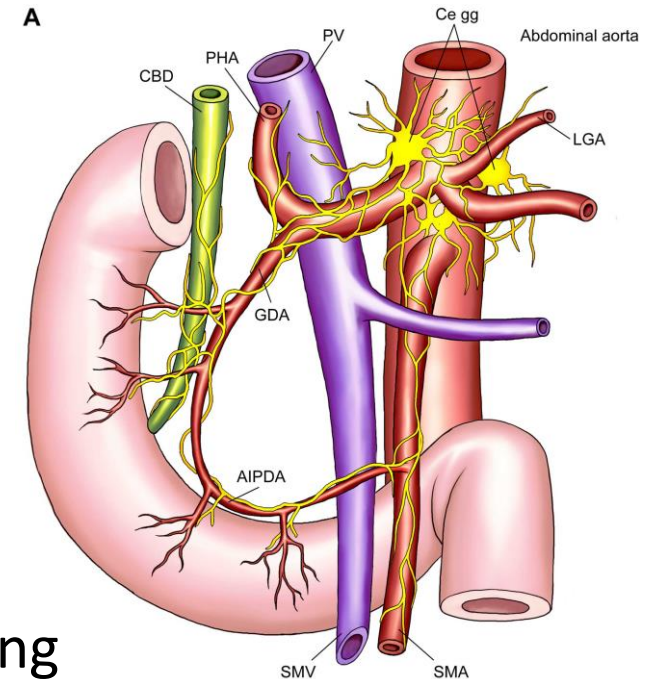
Forstadier til cancer, cystiske pancreastumores

Pancreas anatomi

Tumor karakteristika

- $\frac{3}{4}$ tumores beliggende i caput
- Aggressiv lokal vekst
 - T1 → T4 ca 1 år
 - Perineural innvekst hos 70-80 %
 - Tidlig lymfeknutespredning
 - Karinnvekst
- Tidlig fjernspredning
 - Tumor < 1 cm: 10 % fjernspredning
 - $\frac{3}{4}$ metastaser ved diagnosetidspunktet

Liang DK et al, BBA Reviews (2016) Yu et al, Gut (2015)

Risikofaktorer

- Kronisk pancreatitt
- Overvekt
- Røyking
- Alkoholoverforbruk
- Diabetes mellitus type 1 og 2
- Arv

Symptomer/funn ved pancreascancer

• Gulsott/Icterus	70 %
• Vekttap	50 - 90 %
• Ernæringssvikt	50 - 75 %
• Smerter	75 - 80 %
• Diabetes	15 - 40 %

Nasjonalt handlingsprogram for pancreaskreft 2017

Pakkeforløp pancreaskreft

Kriterier for henvisning pakkeforløp

Stille icterus

Radiologisk verifisert tumor i pancreas

Pakkeforløp pancreaskreft

Forløpsbeskrivelse		Forløpstid
Fra henvisning mottatt til første fremmøte utredende avdeling		8 kalenderdager
Fra første fremmøte i utredende avdeling til avsluttet utredning (beslutning tas)		14 kalenderdager
Fra avsluttet utredning til start behandling	Kirurgisk behandling	14 kalenderdager
Fra avsluttet utredning til start behandling	Medikamentell behandling	14 kalenderdager
Fra henvisning mottatt til start behandling	Kirurgisk behandling	36 kalenderdager
Fra henvisning mottatt til start behandling	Medikamentell behandling	36 kalenderdager

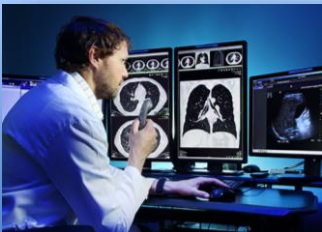
Multidisplinært team (MDT)

Kirurg

Onkolog

Radiolog

Patolog

Målsetning ved utredning

– Tumordiagnostikk

- Benign/premalign/malign

CT, MR, EUS,
UL/CEUS, evt biopsi

– Resektabilitet

- Tumorutbredelse lokalt
 - Innvekst/ karaffeksjon
 - Resektabel – ikke reseketabel – borderline?
- Metastasering

CT, MR

– Operabilitet

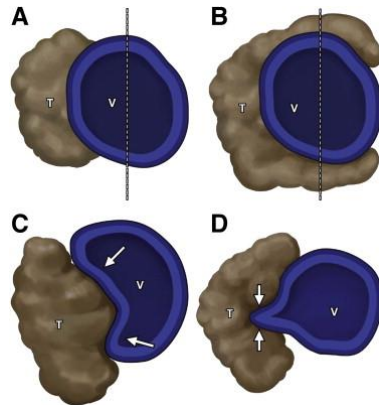
- komorbiditet, alder, frailty?

CT- utredning

- CT-pancreas (tynnsnittserie)
 - Tidlig arteriell etter 20 sek.
 - Sen arteriell/parenkym etter 40 sek.
 - Ductalt adenocarc: hypovaskulære
 - NET: Tidlig oppladende, hypervaskulære
 - Portovenøs fase/lever parenkym etter 80 sek.
 - Levermetastaser
- CT abdomen/thorax

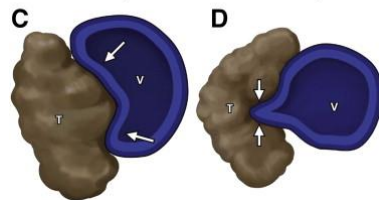
Al-Hawary et al, Gastroenterology (2014)
Wong et al. Abdom Imaging (2010)

Staging med CT: vene og arterie innvekst / encasement

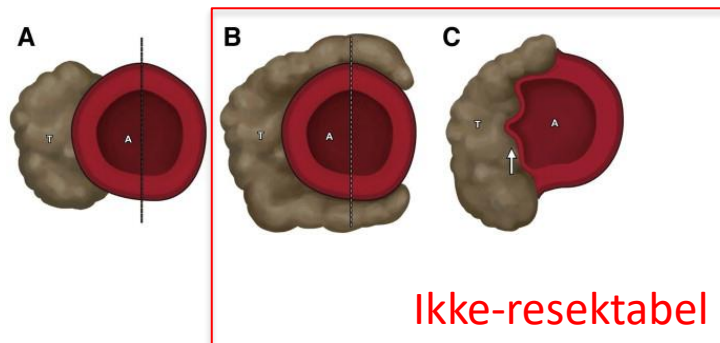
A: < 180 grader

B: > 180 grader

C: < 180 grader med deformert vegg

D: "Tear-drop" deformitet

A: < 180 grader

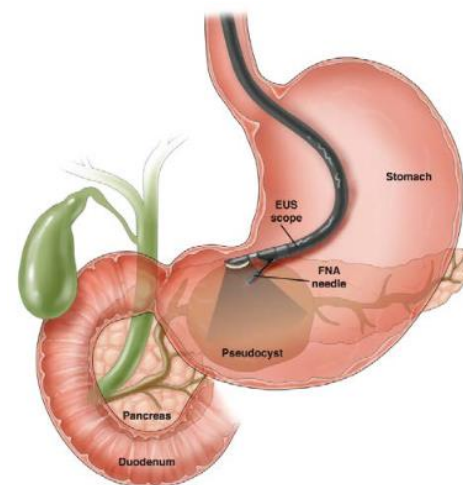
B: > 180 grader

C: Affeksjon med deformert karvegg

Al-Hawary et al, Gastroenterology (2014)

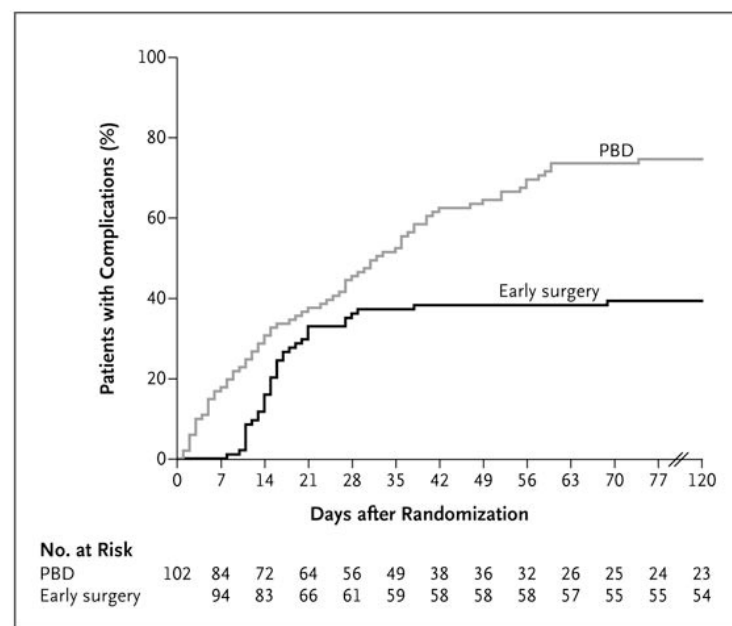
Endoskopisk ultralyd

- Små (< 2 cm) og uavklarte lesjoner
- Histologisk diagnose
 - Neoadjuvant kjemoterapi
 - Palliativ kjemoterapi
- FNA/FNB
 - Kun positive funn er konklusive

Endoskopisk retrograd cholangiografi

- Sjelden diagnostisk indisert
 - Eks Icterus uten påvist tumor
- Preoperativ stentbehandling ved icterus - omdiskutert
 - Symptomer (cholangitt, kløe)
 - Økt risiko for postopr komplikasjoner ved stenting
 - Høy Bilirubin – postop leversvikt
- Palliativ stentbehandling

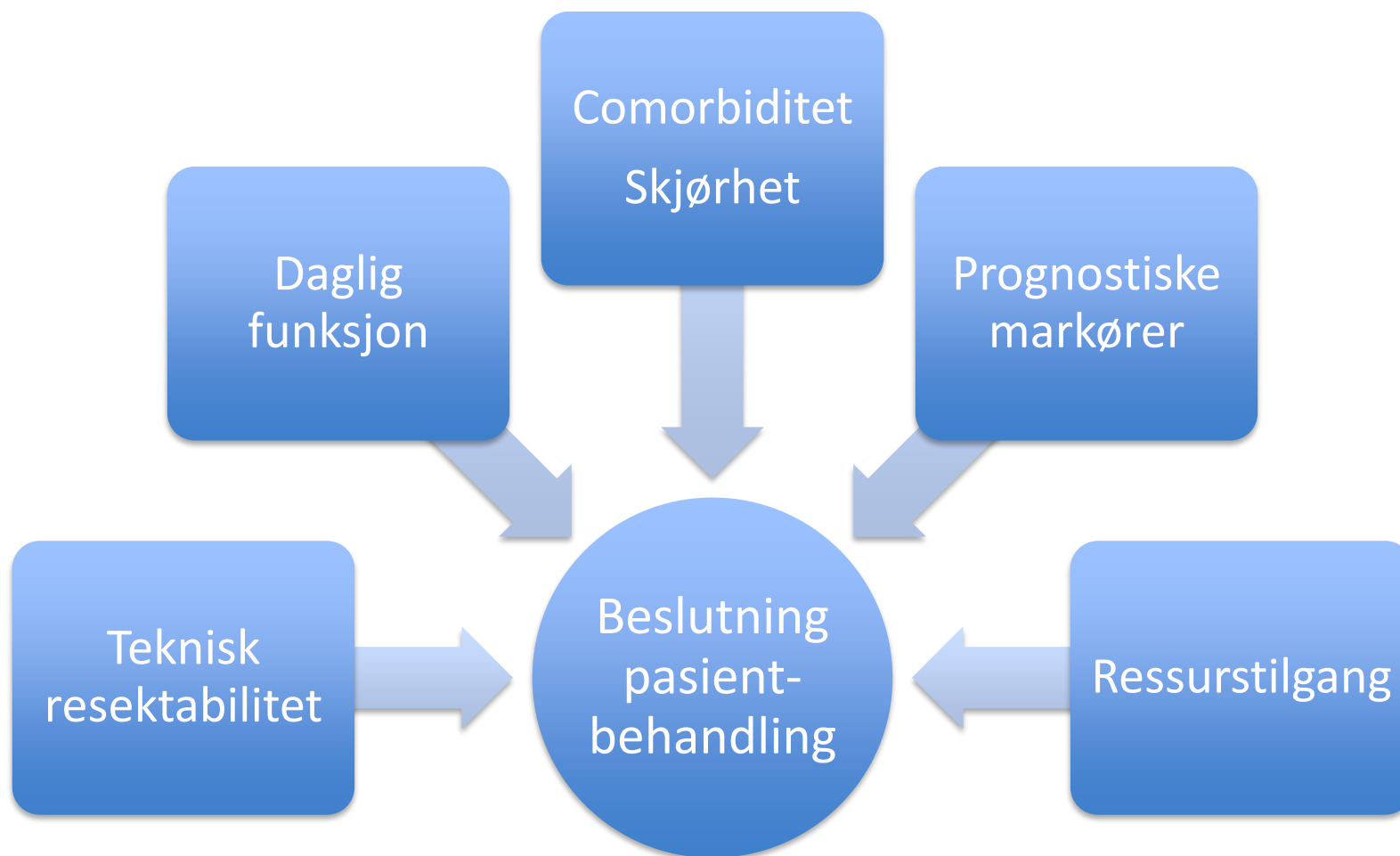
van der Gaag et al, New Engl J og Medicine (2010)

Andre tester

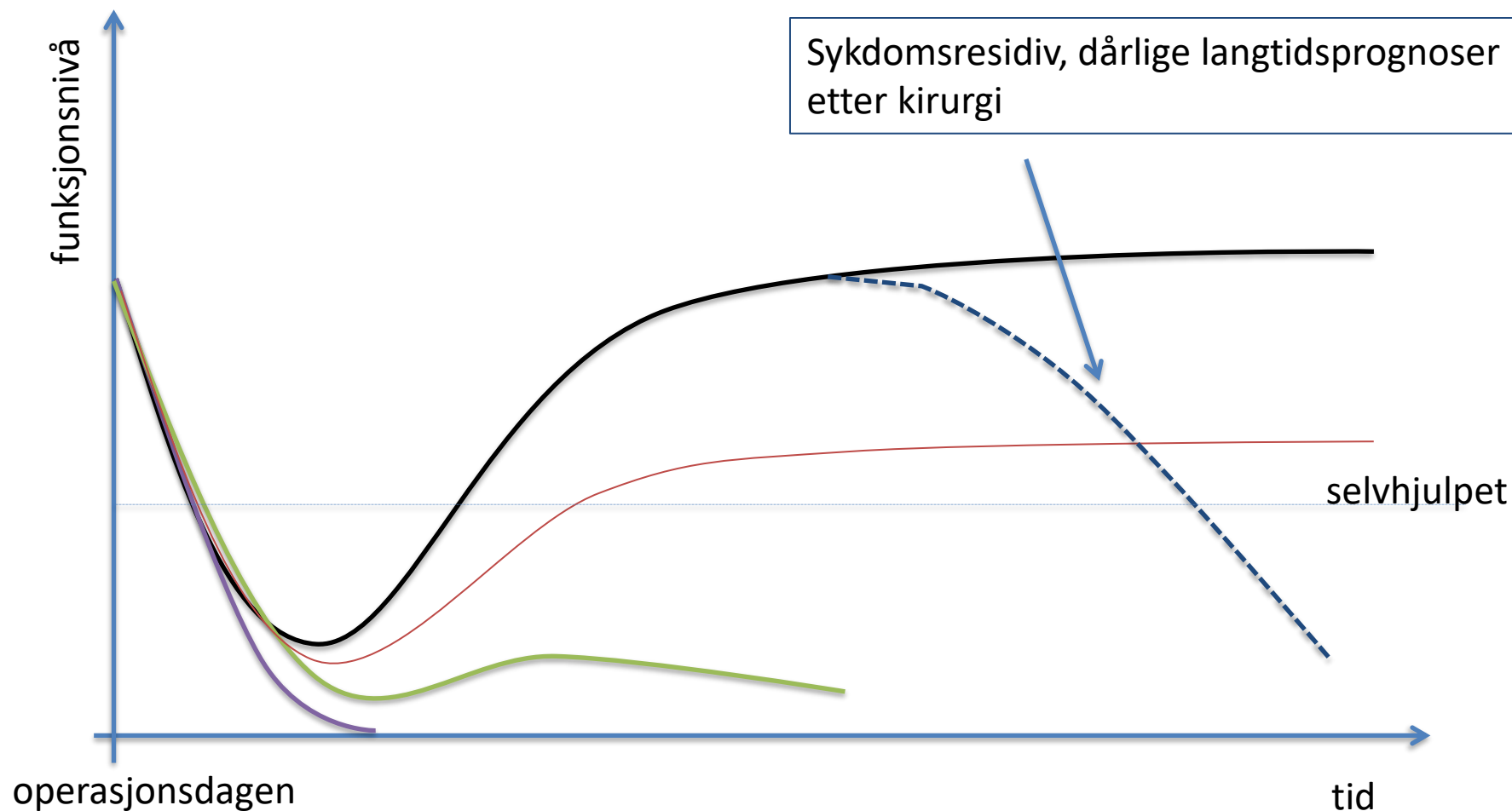
- CA 19-9
- CEA
- Mutasjonsanalyser p.t. ingen terapeutisk relevans
 - KRAS, p53 etc
- Perkutan biopsi **ikke** indisert ved resektabel tumor

Utvelgelse til kirurgi

Utvelgelse til kirurgi

Funksjonsnivå før og etter operasjon

Modified Frailty Score og pancreaskirurgi

Frailty Index /CCI	Non-frail (0) n = 2797	Mild (1-2) n = 4496	Alvorlig (3-4) n = 107	p
Morbiditet (Clavien 4)	6.3 %	9.7 %	26.2 %	p < 0.001
Mortalitet	1.9 %	3.8 %	4.7 %	p < 0.001
Overlevelse (median, mnd)	23	19	15	p < 0.001

- Hele cohorten: Clavien IV: 8.7 %, mortalitet 3.1 %
- Modifed Frailty score: hjertesykdom, lungesykdom, nevrologisk sykdom, mental status, diabetes, funksjonsnivå++

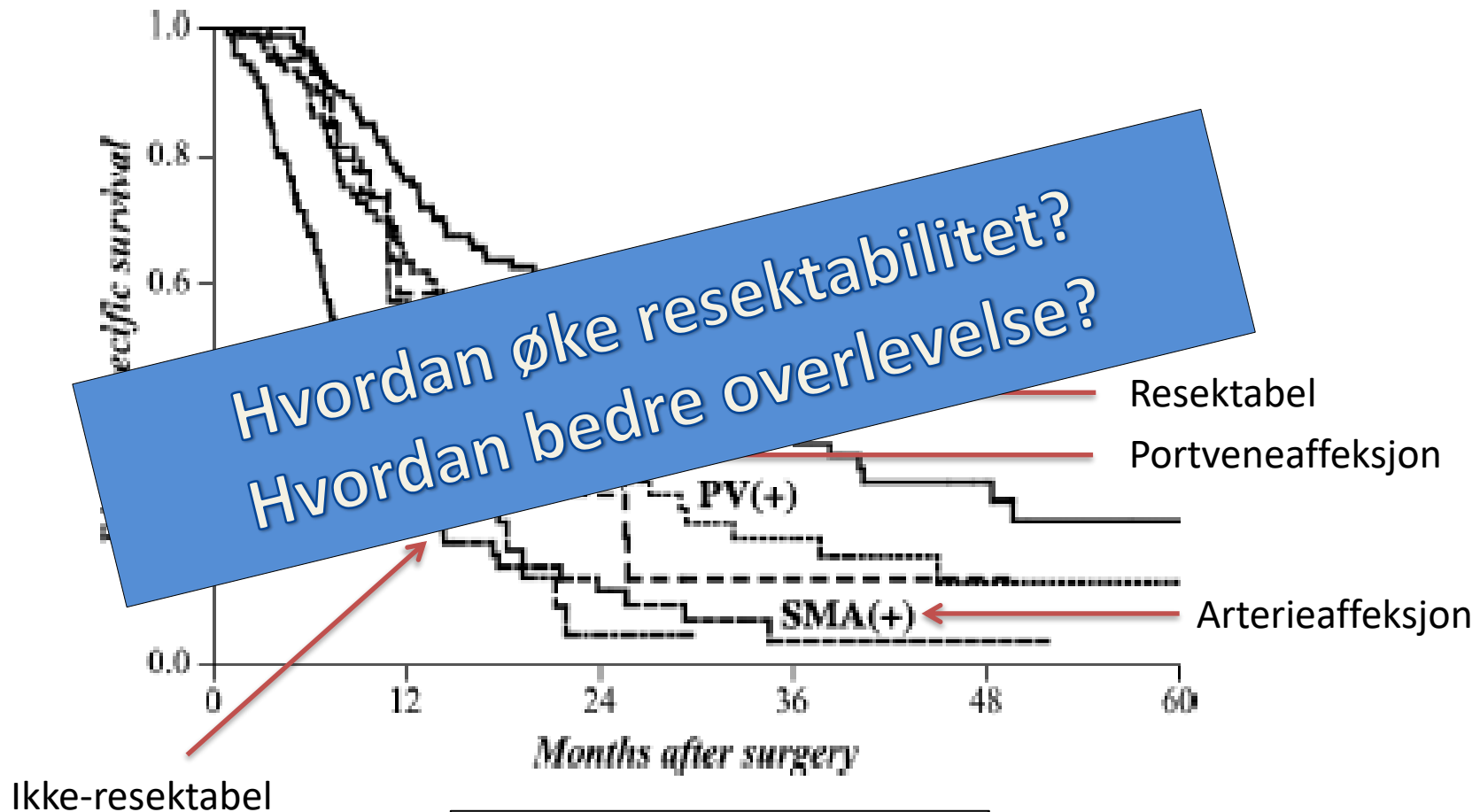
Konstantinidis I et al, abstract, J Clin Onc (2017)

Resektabilitetsvurdering

Status	Arterie	Vene
Resektabel	Ingen kontakt mellom tumor og arterier	Ingen eller < 180° kontaktflate mellom tumor og vene
Borderline resektabel	< 180° kontaktflate mot arterie	180° kontaktflate mot vene med mulighet for rekonstruksjon
Ikke-resektabel	Fjernspredning > 180° tumorkontakt mot arterie	Ikke rekonstruerbare vener

National comprehensive cancer network (NCCN)- 2015
International Study Group of Pancreatic Surgery (ISGPS) -2014

Sykdomsspesifikk overlevelse jfr NCCN-kriteriene

Yamada S et al, Pancreas (2013)

Neoadjuvant kjemoterapi

- Metastudier og retrospektive studier:
 - Økt andel frie reseksjonsmarginer (R0) ?
 - Mindre perinevral innvekst ?
 - Lavere andel positive lymfeknuter ?
 - Antatt forbedret overlevelse
 - Bordeline resektable - venereseksjon
- Ekskludere pasienter med rask sykdomsprogress

Schorn et al, Cancer treatment reviews (2017)
Papalezova et al, Journal of Surgical Oncology (2012)
Katz MH et al, Cancer (2012)
Ferrone et al, Ann Surg (2015)
Delpero et al, Ann Surg Onc (2015)

Kontroverser neoadjuvant kjemoterapi

- Marginal objektiv (radiologisk) respons på CT
 - Downsizing sjelden (<1 %)
 - Stable disease vanligst (ca 70 %)
 - Nye RECIST (respons) kriterier må utarbeides? Bruk av MR?
- Alle resektable eller bare borderline pasienter?
- 1/3 av pasientene ekskluderes for kirurgi
- Høy andel R0- Underestimering?

Katz MH et al, Cancer (2012)
Laurence et al J Gastrointes Surg. (2012)
Chiaro et al, Jama Surg (2017)

Neoadjuvant kjemoterapi

STUDY PROTOCOL

Open Access

Neoadjuvant chemotherapy versus surgery
first for resectable pancreatic cancer
(Norwegian Pancreatic Cancer Trial - 1
(NorPACT-1)) – study protocol for a national
multicentre randomized controlled trial

Knut Jørgen Labori^{1*}, Kristoffer Lassen¹, Dag Hoem², Jon Erik Grønbech^{3,4}, Jon Arne Søreide^{5,6}, Kim Mortensen⁷,
Rune Smaaland⁸, Halfdan Sorbye^{9,10}, Caroline Verbeke^{11,12} and Svein Dueland¹³

Kirurgisk metode

Allen Whipple (1881-1963)

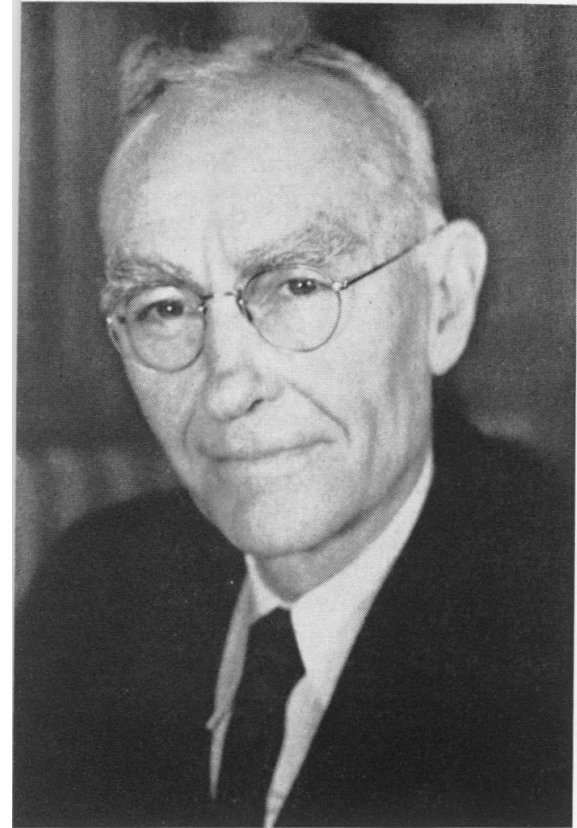
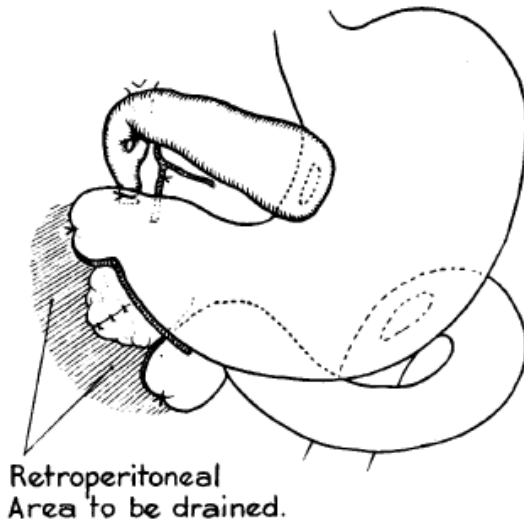
TREATMENT OF CARCINOMA OF THE AMPULLA OF VATER

ALLEN O. WHIPPLE, M.D., WILLIAM BARCLAY PARSONS, M.D.,
AND CLINTON R. MULLINS, M.D.

NEW YORK, N. Y

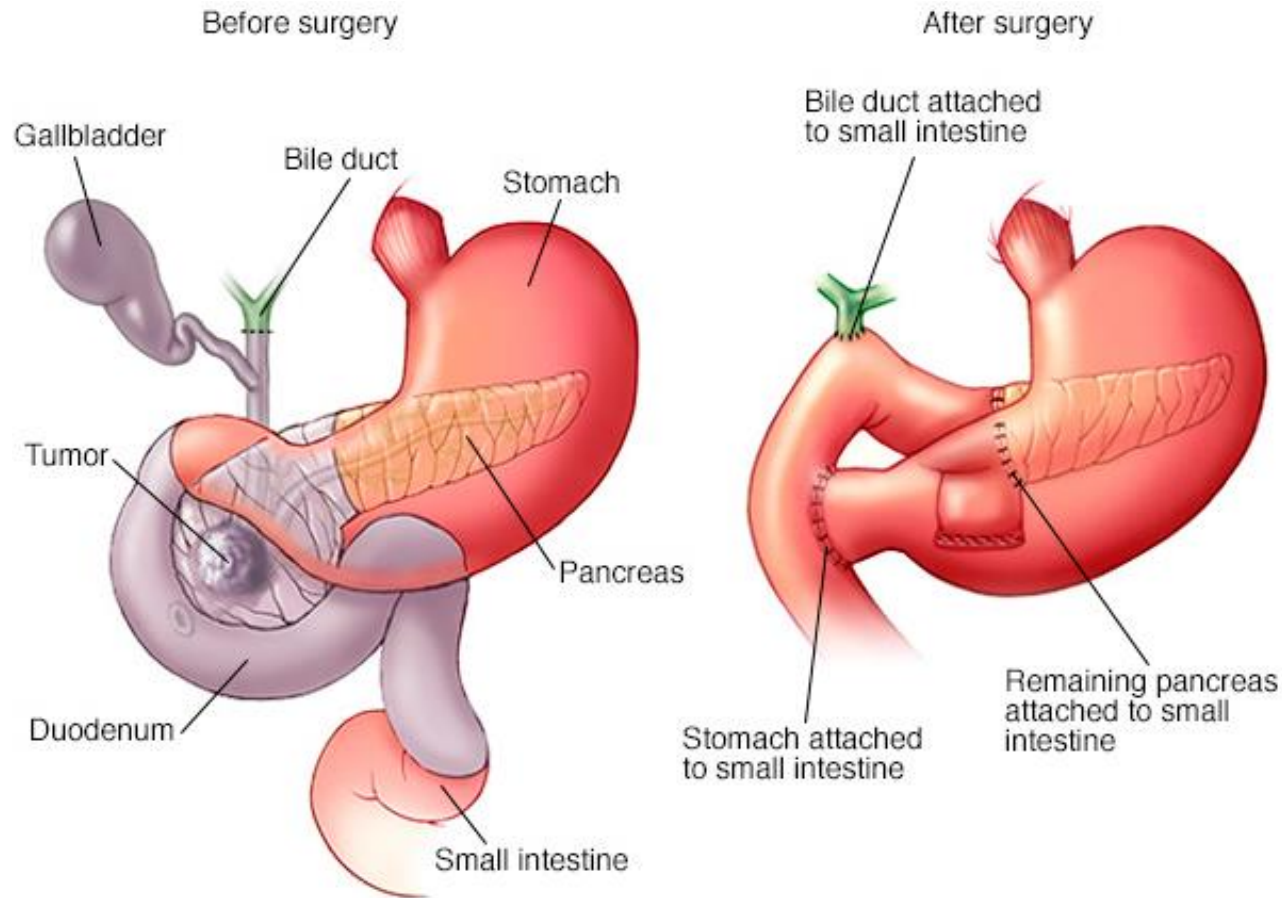
FROM THE DEPARTMENT OF SURGERY, COLUMBIA UNIVERSITY

Annals of Surgery 1935

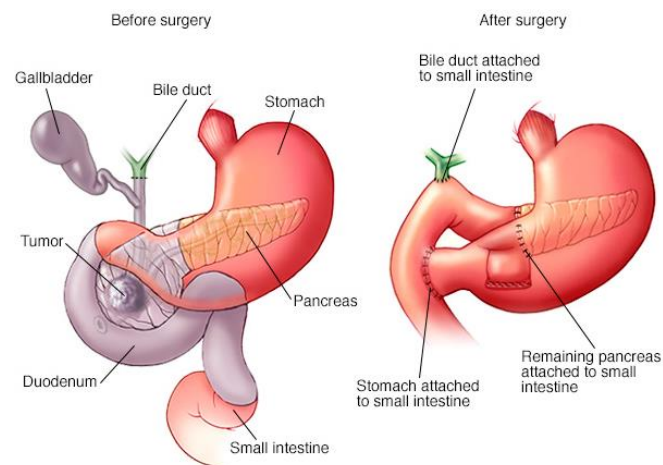
Chandrcanth A et al, HPB (2011)

Whipples prosedyre (WP) eller Pylorusbevarende pancreatoduodenectomi (PPPD)

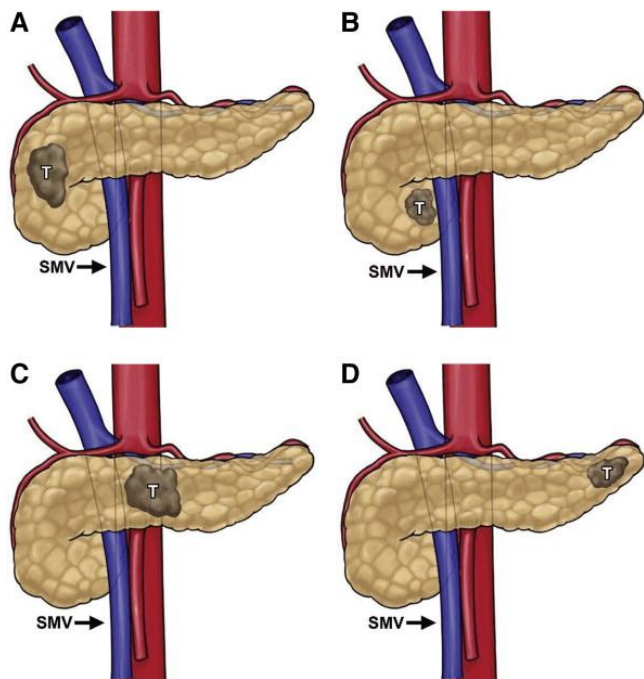
Pylorusbevarende pancreatoduodenectomi

- Foretrukket metode foran Whipple
 - Antatt bedre fysiologisk rekonstruksjon
 - Mindre gastric dumping og gallerefluks
- Mortalitet: 2-4 %
- Morbiditet: $\approx$ 30 %
- RCT: WP $\approx$ PPPD
 - Liggetid, blodtap, vekttap,
 - Morbiditet og mortalitet
 - Langtidsoverlevelse

Büchler et al, Arch Surg (2003)
Tran et al, Annals of Surgery (2004)
Hoem, ESJO (2012)

Valg av operasjonsmetode

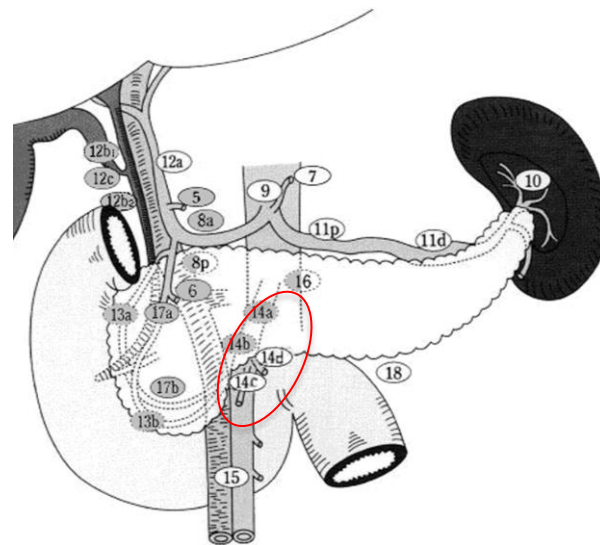

- Lesjoner A og B:
 - Whipples/PPPD (86 %)
- Lesjon C:
 - Distal eller total pancreatectomi (7 %)
- Lesjon D:
 - Distal pancreasreseksjon (7 %)

Hoem, ESJO (2012)

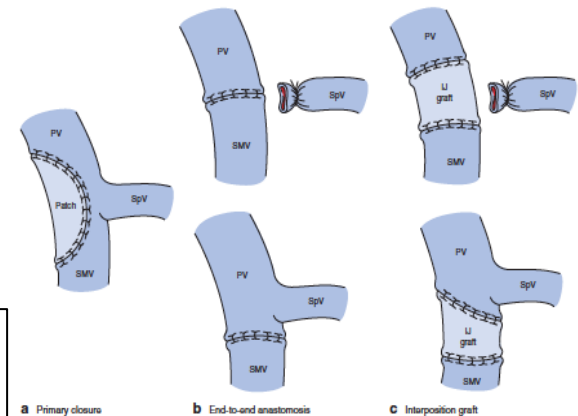
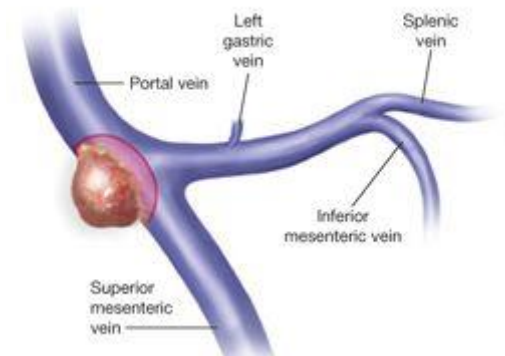
Lymfeknutedisseksjon ved PPPD/WP

- Utvidet LK disseksjon
 - Bedrer ikke langtidsresultater
 - Øker komplikasjonsfaren
- Anbefalt > 15 LK totalt
- 70 % LK pos

Venereseksjon (VR)

- Postoperative komplikasjoner:
 - Øker ved VR (?)
 - Uavhengig av type VR
- Overlevelse
 - Divergerende resultater
 - VR $\approx$ Ikke-VR

Kleive et al, Br J Surg (2017)

Delpero et al, Ann Surg Onc (2015)

Worni M, JAMA Surgery (2013)

Ravikumar R et al, Am Coll Surg (2013) og BJS (2017)

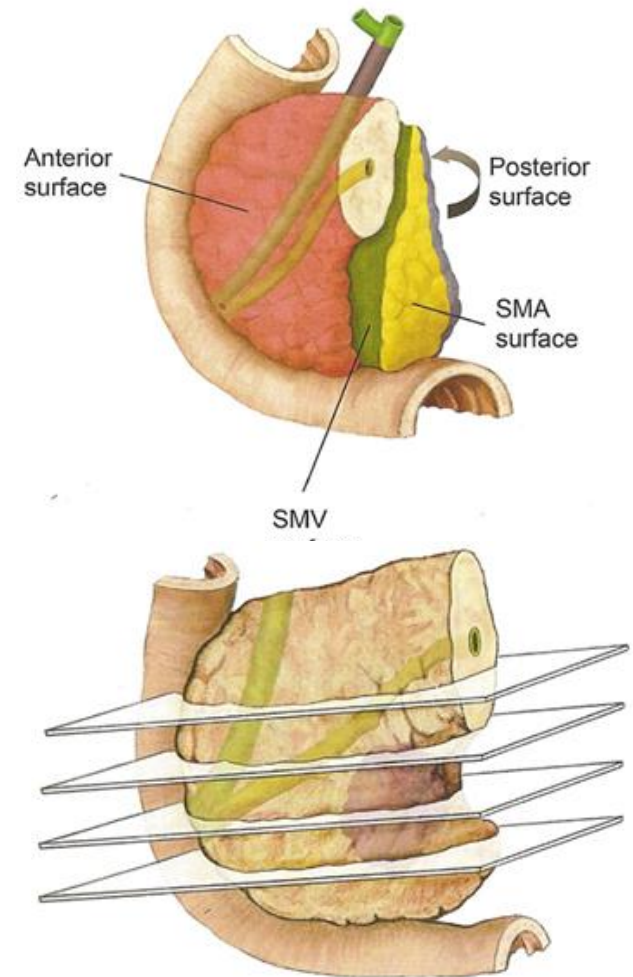
Peri- og postoperativ behandling

- Preoperativ antibiotikaprofylakse
 - Tromboseprofilakse
 - Eksokrin enzymsubstitusjon
 - Ernæring (ERAS)
-
- Vurdere adjuvant kjemoterapi
 - Poliklinisk kontroll

Nasjonalt handlingsprogram pancreascancer- 2017

Patologisk vurdering av preparat

- Anbefalt felles mal for besvarelse
 - Standardiserte reseksjonsflater
 - R0/R1 klassifiseringer
 - LK evaluering
 - Kar- og perinevral innvekst
- R0 - ulike klassifiseringer
 - Store variasjoner R1 (0 - 83 %)

ISGPS consensus statement 2014

Oppsummering

- Utredning
 - CT og MR, (EUS)
- Utvelgelse
 - Operabilitet/komorbiditet
 - Resektabilitetskriterier
- Kirurgisk metode
 - PPPD, venereseksjon
 - Neoadjuvant kjemoterapi?

Videre lesing

- [Pancreaskreft \(bukspyttkjertelkreft\) –
handlingsprogram - Helsedirektoratet](#)